6 Şubat'la Sosyolojik, Kentsel, Ontolojik, Eğitsel ve Siyasal Yüzleşmeler!

Dr. Öğr. Üyesi Mustafa KARAAĞAÇLI
G.Ü. Gazi Eğitim Fakültesi, EBB Öğr. Üyesi.

1.Öndeyi

Deprem gerçeği yaşayan bir konu olarak sürekli gündemde tutulması ve çok yönlü ele alınması gereken bir konu özelliği taşıdığından, 6 Şubat depreminin 2. yıldönümünde,"6 Şubat Depremiyle Sosyolojik, Kentsel, Ontolojik ve Eğitsel Yüzleşmeler" konulu bu çalışma oluşturulmuştur. Çalışmada konu; (1)Depremin Doğurguları, (2)6 Şubat Depremiyle Yüzleşme Alanları, (3) Kamusal ve Kitlesel Yaraların Merhemi, Neoliberal Siyasa Olamaz!, (4)Sonuçlar, (5)Öneriler, (6)vargı ve Yargı alt başlıklarında kaleme alınmıştır.

1.Depremin Doğurguları

İki büyük deprem, Adana, Gaziantep, Hatay, Malatya, Kilis, Osmaniye, Diyarbakır, Şanlıurfa ve Adıyaman'da büyük hasara neden oldu.

06 Şubat 2023'de saat 04.17'de Kahramanmaraş'ın Pazarcık İlçesinde 7.7 ve Kahramanmaraş'ın Elbistan ilçesinde saat 13.24'te 7,6 şiddetinde meydana gelen iki büyük depremin ardından farklı izler kaldı.

Söz konusu beliren izler sosyolojik, psikolojik ve ekonomik kareler yönüyle özet çizgilerle şunlardır:

- Can kaybı resmi verilere göre 50 bini informal verilere göre ise 153 bini geçti.
- Yaralı sayısı ise 120 bini aştı.
- Üzüntüler arttı.
- Sosyal erozyon görüldü.
- Yıkılan hem özel hem kamusal binalar oldu.
- Konaklama sorunları çıktı.
- Enfekte haller görüldü.
- Mevsimsel zorluklardan ısınma sorunu belirdi.
- Zorunlu ihtiyaçlar arttı.
- Beslenme ihtiyaçları çıktı.
- İletişim ihtiyaçları gözlendi.

- Ulaşım ihtiyaçları arttı.
- Beslenme giderleri artmıştır.
- Kira giderleri yükselmiştir.
- Ticari zekalar artarken ahlaki zekalar azaldı.

2.6 Şubat Depremiyle Yüzleşme Alanları

İkinci yılında 6 şubat depremiyle (1)sosyolojik, (2)kentsel dönüşüm (3)ontolojik ve (4)eğitsel yüzleşmeleri aşağıda ana çizgilerle ele alınmaktadır;

2.1.Depremle Sosyolojik Yüzleşme

Gezegenin ve Türkiye coğrafyasının herkese ve her canlıya yetebilecek kaynakları deprem gerçeği ile dayanışmacı ve kollektif bir yaklaşımla paylaşılması gerektiğini bir kez daha Türkiye ve Dünya kamuoyuna hatırlatmıştır.

İnsanların ihtiyaçlarının temelini oluşturan fizyolojik ve barınma kalemleri "yardım ve minnet" ikilemiyle yapıldığından istenen özde yardım sözde yardıma dönüşmüştür.

Gezegende tüm sosyal, manevi ve kutsi manifestoların ortak paydası "insan odaklı" paradigmaları sosyal yapıda huzur ve mutluluklar odaklıdır.
Çünkü; anılan bu odak ise bireysel ve oligarşik çıkarların ve böbür dilinin üstünde değerler taşır.

Türkiye coğrafyasının sosyolojisine bakıldığında; deprem gibi bir keder durumunda "ortak-katılımcı-paydaş" denklemini 6 şubat depreminin seneyi devriyesinde kurabilmiş görünmüyor.

Kiraların yükselmesi ve kira artış oranlarının resmi oranla %25 ile sınırlı tutulması sosyal barışı zedelemiş, bu konuda kiracı-evsahibi anlaşmazlık davaları Sulh Hukuk Mahkemelerinde dolmuş taşmış görünüyor.
Bu görünümü Türkiye demografisinin yani nüfus biliminin şu verileri de destekler niteliktedir;
Türkiye nüfusunun %57'si ev sahibi iken %43 ise kiracı pozisyonunda yaşamını sürdürmeye çalışmaktadır.

2.2.Depremle Kentsel Dönüşüm Yüzleşmesi

Türkiye merkezi ve yerel her seçime giderken seçim süreçlerinde kendilerini anlatmanın en yaygın yolu olarak "kentsel dönüşüm olgusu" bir algı ve uyarı unsuru olarak kullanmaya elverişli en güncel gündem konusu oluyor.

Kentsel dönüşümün, politikacı, bürokrat ve zengin kişiler üçgeninde dönmesi de insanın ontolojik adaletini örselemiştir.

Bu konuda sorun imar artışıyla ortaya çıkan yeni yapıları ihtiyaç sahiplerinin varolan emek-ücret politikaları ile alamayacak olması kentsel dönüşümdeki adalet olgusunu zedeliyor.

Kentsel dönüşümün "yeni bina yapmak(!)" olarak algılanması da binaların yenilenmesiyle birlikte rantiyeleri de yükseltmeye devam etmekte; dolayısıyla da popülizme alıştırılmış bir memleket coğrafyasının kentsel dönüşüm maliyeti hayli yükselmektedir.

Kentsel dönüşümle birlikte, apartman ve site uygulamalarıyla satılabilir yeni inşa alanlarının artması ise kentleşmeye dayalı sıkışık şehirler artmasına yol açmıştır.

Bunun sonucunda insanlar müstakil evler yerine; kibrit kutusu tarzı sitelere doldurularak, insanlar kat mülkiyeti üzerinden zorunlu ortaklıklara mahkum edilmiştir.

2.3.Depremle Ontolojik Yüzleşme

Deprem gerçeği memlekete insanın ontolojik olarak yeniden düşünme ve icra durumuyla yüzleştirmiştir. İnsanın deprem gerçeğiyle yüzleşmesi onun "Varlık var mıdır yok mudur? Var olmak nedir? Varlık ile ilgili olan değişmeyen öz nedir? ve varoluşla ilgili gerçeklik nedir?, var olanların başlangıcı ve ilk nedeni nedir? insan, ruh, varlık, yokluk, gerçek nedir? türünden sorulara cevaplar aramasına yöneltmiştir (Karaağaçlı, 2021).

Ontolojik olarak insanın depremle birlikte, varolma çabaları soğuk-sıcak dinlemezken; ontolojik olarak insanın özgür, huzurlu ve kendi evinde oturma hakkını elde etme olanakları sağlanamamıştır.

Ranta, faize ve kirayı tetikleyen hale dönüşmüştür. Çünkü; rant haksız kazançtır dolayısıyla toplumsal barışa uygun değildir.

2.4.Depremle Eğitsel Yüzleşme

Deprem sonucunda 20 Şubat 2023'e kadar 71 ilde, deprem bölgesinde ise 10 ilde ise 1 Mart 2023'e kadar eğitim öğretime ara verilmişti.

Deprem ile Üniversitelerin ise yaza kadar kapandığı bu sürede üniversitelerin uzaktan eğitim ile öğretim vereceği açıklanmıştı.

KYK yurtlarının yaz sonuna kadar depremzedelere tahsis edileceği bildirilmişti.

Eğitimin formal hedef, içerik, eğitim durumları ve değerlendirme süreçleri kapalı yani açık öğretimi değil, yüzyüze olan eğitsel ve öğretisel süreçleri gerektirir.
Çünkü; eğitimin temel işlevlerinden olan;

1. Bireysel,
2. Sosyal,
3. Ekonomik,
4. Siyasal ve
5. Gizil yani örtük işlevleri açık okullarla öğretmen-öğrenci ve öğrenci-öğrenci etkileşimi gerektirir (Karaağaçlı, 2023-1).

Sosyallik ve sosyalleşme olgusunun en temel aracı olan eğitim ve okullar, depremden en çok etkilenen kurumlardandır. "Eğitim gelecektir" bulgusuyla Türkiye Deprem Coğrafyasında eğitim ve okullar öncelikle kurulup geliştirilmelidir.

3.Kamusal ve Kitlesel Yaraların Merhemi, Neoliberal Siyasa Olamaz!

Kamuyu minimal yapıp, özel sektörü destekleyen neoliberal siyasa kamusal güç, müdahale ve denetimde afetlerde de doğal olarak zayıf kalır. Bu bağlamdan hareketle; deprem, sel ve yangın gibi kamusal ve kitlesel erozyonları iyileştirmede "yeni özneli liberal tutucu, kuşatmacı" girişimler ahbap ve akraba kapitalizmi merhem olamaz! (Karaağaçlı, 2023-2 ve Karaağaçlı, 2024).

Bu nedenle; ikinci yıl dönümüyle yüzleşilerek yaşanılan 6 Şubat deprem gerçeğinden hareketle kimsesizlerin kimsesi olan Cumhuriyetci demokrasili, felsefeli ve halkçı Atatürk İlkeleri temelli ve önlemli girişimler yapılmalıdır.

Yönetsel olarak da merkezi ve yerel yönetimler, demokratik kitle örgütleri, kamusal kuruluşlar ortak paydada buluşup deprem alanları, dayanıklı yapılar ve organizasyon "Deprem Özneli" olarak tümel hareket etmelidir.

4.Sonuçlar

Çalışmada elde edilen veriler ışığında varılan sonuçlar şunlardır.

- 6 şubat 2023'de yaşanılan depreminin yıl dönümü, Türkiye'nin gerçek sorunlarıyla yüzleşmesini bir kez daha somut olarak göstermiştir.
- Sosyo-ekonomik durum imkanları depremzedeler aleyhine bozulmuştur.
- Coğrafi bölgesel farklılıklardan kaynaklanan eğitim-öğretim süreçlerinin nitelikleri deprem yaşayan illeri olumsuz olarak etkilemiştir.
- Topoğrafik konumlardaki farklılıklardan kaynaklanan sorunlar sosyo-ekonomik ve sosyo-kültürel eşitsizlikleri daha da artırmıştır.

5.Öneriler

Çalışmada ulaşılan sonuçlar doğrultusunda geliştirilen deprem gerçeğini iyileştirme önerileri aşağıda sıralanmaktadır:

- İnsanların geçimlerini kolaylaştıracak sosyolojik temelli özel düzenlemeler yapılmalıdır.
- Yeni ve kalıcı bir kent yasası çıkarılmalıdır.
- Büyük şehirler yerine küçük kentler ve köyler yerleşimine öncelik verilmelidir.
- Bilimsel eğitim ve satışa ve ranta konu olmayan imar sistemleri siyasa ellerden uzak tutulmalıdır.
- Dere yataklarına ev yapılmamalıdır.
- Çürük zeminlere yerleşim izni verilmemelidir.
- Satışa konu olmadan insanlara ev yapabilecekleri arsalar üretilmelidir.
- Konut edinme ve müstakil ev yapmada ruhsat harçları azaltılmalı hatta sıfırlanmalıdır.
- Ontolojik olarak insanın yaşaması için sosyal yapıda sürdürülebilir dayanışmacı politikalar uygulanmalıdır.
- Her sorunda eğitim ve okullar kapatılmamalıdır.
- Eğitimin temel işlevlerinin gerçekleşmesi için okullar açık tutulmalı;. Eğitimin her disiplininde açık öğretim uygulamalarından medet beklenme-me-lidir.
- Eğitimde mesleki eğitime ağırlık verilmelidir.

6.Vargı ve Yargı

Deprem gerçeğinin sosyal, ekonomik, kültürel ve psikolojik değişkenleri ile tümel olarak ele alınması gereken yaşayan bir konudur. İnsanın ve toplumun beslenme, eğitim, ulaşım, barınma, korunma, sağlık, ekonomi ve güvenlik ihtiyaçları her inanç ve değere saygılı olarak ayrımsız

karşılanmalıdır. Bu bağlamda birey, toplum ve devlet eşgüdümlü, eşzamanlı, eşgörevli, eşkatılımlı ortak ve dayanışmacı uygulama politikaları önemsenmeli ve öncellenmelidir.

Kaynakça

Karaağaçlı, M. (2021). **Eğitimin Sosyolojisi.** Ankara: Bizim Buro Basımevi Yayın Ve Dağıtım Hizmetleri Sanayi Ve Tic. Ltd. Şti. ISBN: 978-605-62357-9-5. Bandrol Seri No Aralıkları:620851-6208570.

Karaağaçlı, M (2021-1). **Eğitimin Temeli Felsefe.** İkinci Yazım 4. Basım. Ankara: Baskı ve Cilt:Bizim Büro Basımevi Yayın ve Dağıtım Hizmetleri Sanayi Ve Tic. Ltd. Şti. ISBN:978-605-62357-8-8. Bandrol Seri No Aralıkları THG-SOP 983983-984072 .

Karaağaçlı, M. (2023-1).**Eğitimin Temel İşlevleri Açık Öğretimi Değil; Açık Okulları Gerektiriyor.** 15 Şubat 2023. http://www.mektepligazete.com.

Karaağaçlı, M. (2023-2). Her Durum ve Zaman Değişkeninde Kamu Minimal ve İsteksiz Olamaz! **Mektepli Gazete.** http://www.mektepligazete.com. 28 Ağustos 2023.

Karaağaçlı, M. (2024). Ahbap ve Akraba Kapitalizmi! **Mektepli Gazete.** http://www.mektepligazete.com.Köşe Yazıları 25.07 2024.

T.C. Anayasası (1982) **Türkiye Cumhuriyeti Anayasası.** Ankara: TBMM. 2709 Sayılı Kanun, 7.11.1982.

İletişim ve Erişim

Dr. Öğr. Üyesi, G.Ü. Gazi Eğitim Fakültesi, EBB Öğr. Üyesi.
e-posta : mkara@gazi.edu.tr
ORCID : https://orcid.org/0000-0003-3488-1021
Web (1): w3.gazi.edu.tr/~mkara
Web (2): https://avesis.gazi.edu.tr/mkara
Spor: :www.yurtspor.com. yazarlar
Eğitim-Sosyoloji Güncel : www.mektepligazete.köşe yazıları
Bilim-Araştırma: www.mektepligazete.bülten
Facebook (1): Kirizma
Facebook (2): Mustafa Karaağaçlı
Twitter : M_Karaagacli_
İnstagram : mustafakaraagacli1
Blog :mustafakaragacli.blogspot.com